

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 304. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515386841136/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

ændrer det og hans forhåbninger til det – og stadig kraftigere understreger hans ensomhed, der således får karakter af skæbne. Morten synes at blive kastet omkring på tilværelsens hav af blinde vinde, og hans histories sjæleligt fattede afslutning gør indtryk ved den smerte der dirrer lige bag de resignerede ord.

Det sker selvfølgelig ikke mindst på baggrund af den forholdsvis lange del af dagbogen der skildrer hans tidlige ungdoms fascination af det galante salonliv på godset og det spændende jagtliv i den omgivende jyske natur. Med påfaldende få midler får Blicher gennem Mortens naive men stærkt sansede iagttagelser gengivet overbevisende mennesketyper og en vældig stemning både ude og inde.

Det ligger derfor lige for at sige »ak, hvor forandret!«, når man ved endt læsning lukker dagbogen i, samtidig med at Morten Vinge lægges i graven i sin fædrenes jord efter at have tilbragt det meste af sit liv som lejesoldat og krigsfange i Sverige og Sibirien.

Men det går ikke at nøjes med den historie! Mortens skrift gemmer nemlig på flere historier end han selv er klar over. Hans dagbog handler nok så meget om ham selv – om hvorfor han skriver som han gør.

Morten er en jagttager og står således i voldsom kontrast til sin legekammerat og ungdomsven Jens, der er en deltager og en »Pigernes Jens«. De er som komplementære størrelser. Hvor Morten dydigt lever op til Jens' præstefars pædagogiske og lærdomsmæssige forventninger, gør Jens alt for at droppe bøgerne og opsege den friske fysiske udfoldelse på trods af den faderlige autoritet. Præsten favoriserer – påfaldende – dydsmønstret og lægger grumt afstand til sit kød og blod. Ikke desto mindre græder Jens som pisket da fæderen dør, mens Morten er »alde tilmodes«. Og på godset, hvor Jens solidarisk hjælper Morten til at blive ansat, blander den første sig med karle og piger, mens den sidste holder sig for sig selv.

Men den modsætningsfyldte samhørighed mellem dem fører jo til noget i Mortens liv. Jens lærer ham at gå på jagt, og samtidig med at Morten fascineres af denne aktivitet – dens skrækblandede lystfølelse – erhverver han ubevidst en viden om sin seksualitet. Han læser sig selvfølgelig også til den – men det er ikke læsningen der får ham til at handle, det er relationen til Jens. Eller – kunne man sige – til den del af sig selv som han fortrænger. Jens hjælper ham ikke alene op på godset og ud i skoven, han hjælper ham også ned i sengen hvortil

Frøken Sophie kommer som var hun kaldet! I det mørke værelse kan Morten træde ind i sit alter ego og endelig blive en deltager for en kort stund. Det er først da han på vanlig selvhøjtidelig manér råber: »Evindelig min!» han igen træder tilbage og bliver taber. Igen bliver han fortæller i stedet for hovedperson i sin egen historie.

Morten er derfor ikke uden videre uskyldig i sit livs brudstykkevis fortælling. Lige så meget som han narrer læseren til at føle gysende medlidenhed med ofrene for en ond skæbnes tilskikkelser, lige så meget narrer han sig selv. Hans skrift er et filter der bruges til at fortrænge, hvor meget han selv har på spil. Det klarste eksempel på dette er hans erotiske kaneflyvetur med den dejlige Sophie. Beskrivelsen af begivenheden gøres tre gange i dagbogen: d. 11. januar 1710, d. 23. januar 1711 og d. 12. januar 1751 (s. 12f, 16 og 31).

I den første er solen »rød, som en brændende Glød«. Morten står bag Sophie og holder tømmerne således at han kan fornemme hvordan det er at holde om hende. Den letteste berøring er som at brænde sig på en »varm Kakkelovn«. Morten lader kanen flyve af sted. Beskrivelsen er i sin blanding af charmerende naivitet, præcise detaljer og erotisk ladning Blicher, når han er bedst.

Et år senere svigter hukommelsen Morten. I den forløbne tid er han ikke kommet nærmere til sit øjes lyst. Læsningen af *Amoris* har gjort det klart for ham at han er forelsket, men indsigten får ham ikke til at handle. Tværtimod, han digter sig ind i en eventyrverden: »Ak, Frøken Sophie! Gid du var en Bondepige, eller jeg en Prinds!» og så går han og venter på kaneføre for at kunne gentage oplevelsen! I erindringen finder begivenheden nu sted om aftenen, det er køligt måneskin i stedet for glødende solskin, og han forener sig med hendes skygge på den kolde, hvide sne. Kroppens sitrende nærhed er væk.

Den sidste gang han i dagbogen omtaler begivenheden er 50 år senere. Der er sket meget i mellemtiden, men hvis man skal tro ham – og det skal man som antydnet ikke uden videre – blev hele hans liv levet færdigt da Jens og Sophie forsvandt ud af det. Resten af brudstykkerne er kun brikker til en afslutning. Den handler om at nå frem til det endelige mål, en velfortjent grav. I næstsidste dagbogsoptegnelse husker han tilbage til ungdommens glade, euforiserende oplevelse:

Min unge Sjæl straaledeligesaa blankt og lysteligt som Maanen, og hendes var ogsaa reen, uplettet som denne nysfaldne Sne. (s. 31)